

элементов образовательного пространства. Осуществлен сравнительный анализ сущности понятий «образовательная среда» и «образовательное пространство», исследованы их обусловленность и обоснованно взаимозависимость. Акцентировано внимание на определении образовательной среды профессиональной подготовки специалистов-документоведов как целостной педагогически организованной системы условий.

Ключевые слова: взаимодействие, Человек, образовательное пространство, образовательная среда, личность, педагогическая реальность, субъект образования.

Bryl Y. The formation of an education space as a component of the professional training of records management specialists

The article summarizes the views of scholars on understanding the essence of the concept of «educational space». The structure of the educational space is considered, which gave an opportunity to reveal its components and role. The levels of realization of pedagogical relations and interaction of subjects of education are determined, as well as a number of attributive characteristics, functions and elements of the educational space are singled out. The comparative analysis of the essence of the concepts «educational environment» and «educational space» is carried out, their conditionality is investigated and interdependence is substantiated. The emphasis is placed on the definition of the educational environment of the professional training of records management specialists as a holistic pedagogically organized system of conditions.

On the basis of a critical analysis of existing scientific developments, it was discovered that at the present stage of the development of science, the concept of «educational space» has several semantic meanings. In our opinion, educational space is a complex structured system that develops in the dynamic unity of subjects of the educational space and their interrelations, and the identification and consideration of all its components will enable the community of educators to more effectively pursue the search for directions for the improvement of educational systems. At the same time, it is important to note that the educational environment of the university is one of the components of the educational space, in which the process of professional training and personal development of specialists, including records management specialists, is realized.

Key words: interaction, Human, educational space, educational environment, personality, educational reality, subject of education.

Стаття надійшла до редколегії 16. 12. 2017

УДК 378. 14: 34

Ігор БУГАЄВСЬКИЙ

викладач кафедри військової підготовки Миколаївського національного університету
імені В. О. Сухомлинського, м. Миколаїв, Україна
e-mail: KVP_mdu@ukr.net

Микола ТОВСТОПЯТ

викладач кафедри військової підготовки
Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського, м. Миколаїв, Україна

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ ТА ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

У статті розкриваються актуальні питання формування правової культури молоді та вплив на процес системи правового виховання. Аналізуються проблеми впливу на соціальний настрій молоді рівня правової свідомості і правової культури суспільства. Висвітлюється залежність правової свідомості сучасної української молоді від застосування правових механізмів її регулювання в загальноосвітній та вищій школах, а також вплив громадських об'єднань, неурядових правозахисних організацій, що значно прискорюють формування в Україні громадянського суспільства і сприяють активній правовірній поведінці громадян в різних життєвих ситуаціях.

Ключові слова: Україна, правове виховання, освіта, культура, молодь, свідомість, суспільство.

Ідея створення в Україні громадянського суспільства та демократичної, соціальної, правової держави потребує поєднання політичної і правової реформи з формуванням правової культури українського суспільства. Цей процес потребує суттєвого підвищення правосвідомості громадян,

законослухняності, подолання правового нігілізму у різних соціальних груп, що можливо тільки в тому випадку, коли кожний громадянин, в тому числі і молоде покоління, володітиме правовими знаннями. Суспільний розвиток, соціальні відносини, нормативи повсякденного життя врегулю-

вуються та забезпечуються саме завдяки праву. З огляду на це необхідно, аби не лише фахівці-юристи, а й кожна людина була освічена в праві, щоб кожен громадянин не лише знав, а й умів застосовувати правові знання.

За даними Міністерства юстиції України, Всеукраїнської міжвідомчої координаційно-методичної ради з правової освіти, на сьогодні стан правової свідомості і правової культури нашого суспільства ще суттєво відстає від європейських стандартів [7]. Правова освіта на сучасному етапі не може полягати лише в інформаційній або просвітницькій діяльності. Її завданням і основною метою має стати – навчити людину орієнтуватися у правовому просторі, дотримуватися стандартів правомірної поведінки.

В сучасному суспільстві виникає величезний інтерес до права, що відображається в високому престижі юридичної освіти, зростанні потреб в літературі юридичного спрямування та правовій інформації. Держава і громадянське суспільство повинні надавати першочергового значення юридичній освіті громадян, а перед усім дітей та учнівської молоді, формуванню у них правомірної поведінки і звичок, виховувати повагу до людей, а також до вимог законодавства і громадської моралі. Система такої освіти і виховання має бути безперервною, починаючи з дошкільного закладу і продовжуватись у школі і Вузів [3].

Правова необізнаність завжди шкодить людині, але молодь активно застосовує право лише коли воно вводить у світ реальних людських відносин, коли іде порівняння набутих правових знань з життєвим досвідом і відомими фактами. Тому учні і студенти повинні не просто знайомитись з текстами законів та запам'ятовувати їх зміст, а й через призму права пізнавати проблеми життя, вчитись за рядками правових законів бачити реальні життєві потреби і проблеми з якими вони стикаються кожен день.

Сьогодні багато в українському суспільстві говорять про правову та політичну культуру влади, політичних лідерів, політичних партій, суспільних рухів. Нажаль мало згадується про правову культуру конкретних груп населення, її особливості, протиріччя і важливість у розбудові української держави. Навіть, якщо заходить мова про правову культуру молоді мало хто розуміється на питаннях її формування. Однак, загальна думка: правову культуру молоді належить активно формувати. Саме актуальність і недостатня освітленість цієї проблеми і зумовила звернення автора до цієї проблеми.

Зважаючи на актуальність обраної теми, автор робить спробу визначити яким чином права освіта і виховання впливають на формування

правової культури молоді в сучасному українському суспільстві. Також, у статті звертається увага на особливості формування правової культури та окреслюються причини низького рівня правової культури населення, в тому числі молодого покоління нашої держави.

Формування правової культури відбувалось ще за часів античного світу, а процес дослідження правової культури починається з ХХ ст. Проблемою правової культури займалися такі відомі вчені, як С. Алексєєв, В. Казимирчук, Д. Керімов, В. Кудрявцев, Є. Лукашова та ін. Але, визначення поняття «правова культура» йшло без урахування соціально – філософського аспекту проблеми, а основою цього поняття визначались: право, правовідносини, державні органи, організації з реалізації права, правова свідомість та правова поведінка [12].

Аналізуючи дану проблему М. Кейзеров вважав вище означені елементи недостатніми для визначення сутності правової культури, він включив до них нові критерії політичної оцінки права і правової поведінки. Структурними елементами правової культури виступають компоненти правової системи: правові тексти, правова діяльність, свідомість та рівень розвитку суб'єкта, підкреслює у своїх дослідженнях О. Семітко. Питанням правової культури в цілому і правової культури окремих категорій населення були посвячені монографічні та дисертаційні дослідження О. Ганзенка, О. Менюка, Є. Федика, П. Рабіновича. Методичним питанням правової культури молоді (переважно молодшого віку) присвячена монографія В. Головченка, Г. Неліп та М. Неліпа. Слід зазначити, що сьогодні науковці говорять про брак як правової культури, так і науково методичної літератури з правовиховної проблематики. В. Головченко дає визначення правовій культурі, як особливому різновиду культури, засобу духовно – практичної діяльності й відносин, що відображають, закріплюють та реалізують головні правові цінності, формують правові погляди, знання та навички участі громадян у суспільно-правовому житті України [5].

У відповідності до констатації юристів, психологів, соціологів, педагогів, можна сказати, що проблема формування правової культури відноситься до числа найважливіших. Авторитет законів і владних структур та довіра до них населення є однією з характеристик стану суспільної думки в правовій сфері. В процесі свідомої діяльності особа отримує правові знання та досвід, формує свою правову свідомість і погляди. Правова культура характеризується власним способом реалізації соціально – правової діяльності людей в процесі якої змінюються взаємовідносини між ними і створюються певні правові цінності.

Беззаперечно, культура правотворчості є найбільш впливовим фактором, що дає на правосвідомість молодій людині. Основою тут є відношення до закріпленого у нормі права варіанта поведінки: «правильно – неправильно». Відповідно до правової культури це значить, що зміст правової норми визначено правилом, яке вказує на те, що має існувати реально (введене законодавцем існує як правова реальність). Молодій людині буває важко визначитись з варіантом поведінки, що іноді призводить до формування протиправної поведінки. Науковці зазначають, що сучасна правова система України досить заплутана [5]. Реальний стан вітчизняного законодавства є показником нестабільності чинних нормативно – правових актів, що свідчить як про неефективність законотворчого процесу так і про невисоку правову культуру законодавця.

Систематична правова соціалізація починається головним чином з 14 років. Але й до цього молодь піддається впливу оточуючого середовища, в якому перебуває. Вона бажає виступати не тільки об'єктом виховання, а й суб'єктом самодіяльності. Різноманітні неформальні угруповання є своєрідною формою протесту молоді проти освіти і виховання, які мають на меті прищепити однакові для всіх знання та норми поведінки.

Правове виховання – це складова частина виховання в цілому. Воно впливає не лише на свідомість, а й на відповідальну сторону поведінки, формує переконаність у необхідності дотримання законів, прав та обов'язків. Тому і молодь повинна виховуватись здібною до самовизначення і самореалізації у форматі правової культури та правової свідомості. Можна сказати, що терміном «правова культура» обумовлюється певний рівень правового мислення і чуттєвого сприйняття правової дійсності, стан процесів правопорушення та реалізації норм права, а також специфічні способи правової діяльності [10]. Але існуючі виховні програми не здійснюють правового виховання з урахуванням індивідуальних особливостей молодих людей (віку, орієнтацій, характеру правосвідомості, інтересів, звичок, схильностей).

Правове виховання молоді повинно проходити як через вплив згори вниз, так і з урахуванням механізмів зворотного впливу та взаємодії. Якщо за часів комуністичного виховання особи було ясно якою повинна бути модель чи ідеал виховного впливу, то тепер стосовно результату виховання ясності мало, відчувається також брак відповідних виховних структур, інститутів виховання (старі розвалилися, а нових поки що немає) [2, 5]. Не слід забувати, що правове виховання, формування правової культури є однією з головних складових фор-

мування громадянської активності. Правова освіта і правове виховання є цілеспрямованою систематичною діяльністю по формуванню і підвищенню у молоді правосвідомості і правової культури [3].

Важливе місце у підвищенні правової культури належить системі юридичної освіти, що покликана обслуговувати потреби демократичного суспільства. Юридична освіта має бути спрямована на підготовку кваліфікованих фахівців з відповідним рівнем правової культури та правосвідомості. Для найбільш дієвого правового виховання необхідно використовувати взаємозв'язок між теорією і практикою формування і розвитку правової культури. Для забезпечення оволодіння основами права, які є елементом правової культури людей, потрібно використовувати традиційні і інноваційні форми правової роботи, постійно наповнювати їх новим змістом.

У відповідності до Закону України «Про освіту» правова просвіта здійснюється в основному системою освіти України: викладання правових дисциплін і правове виховання; розповсюдження юридичної літератури; роз'яснення чинного законодавства; поширення правової інформації; державний контроль над ідеологічним змістом правової освіти. Значний правовиховний і правопросвітницький потенціал сьогодні мають також бібліотеки України [6; 13].

Громадську думку українського суспільства становлять думки всіх без винятку верств населення країни, людей різного віку, статі соціального становища, регіону проживання, національності, рівня освіти. Особливе місце у цьому спектрі займає громадська думка молоді. Молодь як соціально-демографічна група перебуває на стадії становлення соціальної і психофізичної зрілості та адаптації соціальних ролей дорослих. Молодь не являє собою єдине ціле, а тому є підстави виділяти громадську думку окремих груп молоді, які розрізняються за характером своїх занять, становищем у соціальній структурі, а також можливими перспективами професійного зростання. Особливої уваги тут набуває студентська молодь, бо ця група має можливість зайняти високе місце у соціальній структурі українського суспільства і стати елітою країни. Можна сказати, що студентська молодь це соціальна перспектива держави, а її соціальний настрій і самопочуття згодом будуть визначальними в суспільстві, становитимуть його основу.

Вплив на соціальний настрій молоді має рівень правової свідомості і правової культури суспільства. Відомо, що правосвідомість – це вид соціальної свідомості, що містить у собі сукупність правових поглядів, які виражають ставлення людей до чинного права, його мети, завдань, засобів

та методів регулювання, до оцінки правомірності його норм та уявлення про майбутню правову систему і окремі її норми [10]. Через декілька років молодь стане основою української інтелігенції. Сьогоднішні студенти – це майбутні державні діячі, політики, працівники владних структур, фахівці в галузі ринкового господарства, соціально – культурної сфери. Тож, завтрашній рівень правової культури суспільства багато в чому залежатиме від сьогоднішнього рівня правосвідомості та правової культури студентської молоді.

Зацікавленість громадян України правами людини та їх участь у захисті прав людини, що є показником правової культури населення у сфері прав людини, стали предметом декількох соціологічних опитувань, проведених Київським міжнародним інститутом соціології [15, 12]. Результати опитування громадської думки студентів засвідчують, що відчутно зменшився процент тих хто вважає свої правові знання достатніми (з 40 до 30) і тих хто не зміг оцінити свої правові знання (з 35 до 11). Зріс процент респондентів, що переконані в недостатньому рівні своєї правової культури та виявили бажання її підвищити (з 25 до 59).

Це можна пояснити як тими вимогами, що ставить життя, в т. п. і до правових знань сучасної людини так і неспроможністю існуючої системи правової освіти задовольнити потреби студентської молоді в правових знаннях. Тож можна говорити про недостатній рівень правової культури і студентської молоді. Та не треба забувати, що правова культура – це система правових цінностей, які відображують у правовій формі стан свободи особи. Володіючи високою правовою культурою, громадяни спроможні вільно себе орієнтувати, виходячи з визначення соціальної цінності права, власної обраної поведінки.

Правознавці вірно виділяють основні тенденції правової культури сучасного українського суспільства, які прагнуть вчасно реагувати на економічні, політичні, суспільні зміни в країні і давати оцінку всього нового в суспільстві з точки зору чинних правових норм, що потребують заміни [8, 531–532]. Отже, розвиток правової культури гальмується недосконалим законодавством, що не знімає проблеми потреби у правовому вихованні молоді людини.

Суспільство потребує посиленої діяльності держави щодо передачі юридичного досвіду і систематичного впливу на свідомість і поведінку людини з метою формування позитивних уявлень, поглядів, ціннісних орієнтацій та установок, які забезпечують дотримання, виконання і використання юридичних норм. Потребують також перегляду програми правової освіти адже побудова

демократичної правової держави обумовлює підвищення правосвідомості громадян, їх правової культури та дотримання вимог законодавства і послідовну реалізацію основних прав і свобод людини і громадянина. Успішне вирішення цих завдань залежить і від рівня організації правової освіти і виховання населення країни, потреба в яких зростає, про що свідчать опитування студентської молоді [11].

Правова культура має виховуватись змалечку. Правова освіта для сучасної України є необхідною умовою розвитку особистості, запорукою інтелектуального зростання потенціалу суспільства, зміцнення авторитету держави на міжнародній арені. Складовою вдосконалення правової освіти населення на шляху формування правового світогляду є перебудова системи вивчення правових дисциплін у загальноосвітніх навчальних закладах, цілеспрямована правовиховна робота у дитячому і молодіжному середовищі зі збереженням наступності у викладанні правових дисциплін протягом усього навчального процесу, починаючи з дошкільного віку.

Тож, можна узагальнити, що під правовою культурою треба розуміти таку властивість особи, яка характеризується загальною повагою до права, достатнім знанням змісту його норм і вмінням їх здійснювати, а також активною правомірною поведінкою в усіх життєвих ситуаціях. Саме останній компонент є надзвичайно важливим, оскільки недостатньо знати свої права, необхідно уміти відстоювати їх дотримання та захист. Звичайне пасивне знання прав людини є недостатнім для забезпечення такої ідеологічної гарантії законності в державі, як правова культура.

Чим більше освічених у правовому відношенні особистостей в суспільстві, тим вища буде правова культура даного суспільства. Як компонент правової культури суспільства, правова культура особистості виражає ступінь і характер розвитку суспільства та забезпечує соціалізацію особистості і правомірну діяльність особи. Побудова правової держави без покращення стану правової культури та підвищення рівня правосвідомості громадян неможлива [3]. Розбудова незалежної, демократичної держави, її духовне відродження залежить від рівня національного менталітету, піднесення духу патріотизму громадян, особливо молоді.

Серед досягнень у сфері правової культури українського народу після отримання незалежності можна зазначити те, що відповідно до Державної програми розвитку юридичної освіти України правове навчання у галузі прав людини як один із засобів правового виховання, необхідного для забезпечення правової культури, започатковано в

загальноосвітній та вищій школах, де до планів було введено курси з прав людини, і не лише на юридичних факультетах (на жаль не у всіх).

Надзвичайно важлива роль у формуванні високої правової культури громадян у галузі прав людини належить громадським об'єднанням, неурядовим правозахисним організаціям, які значно прискорюють формування в Україні громадянського суспільства і сприяють активній правомірній поведінці громадян в різних життєвих ситуаціях.

В цілому, моніторингові дослідження стану обізнаності населення в цілому і молоді як окремої групи з правами людини та правозахисними організаціями в Україні засвідчують низький рівень правової культури, а також незадовільне впровадження захисту прав людини в Україні не зважаючи на те, що Україна належить до держав з достатньо великою кількістю ратифікацій міжнародно-правових актів з прав людини і достатньою національною базою у цій сфері. Переважна більшість молодих громадян України не знайомі з міжнародними актами і з національним законодавством по правам людини [1, 78].

Низький рівень правової культури молоді можна пояснити з огляду на нашу історію: століттями Україна була частиною імперій з тоталітарним режимом, які не піклувались про правову культуру населення і, навіть, цілеспрямовано діяли проти цього. Разом з тим люди починають розуміти, що без активної життєвої позиції, без знання і відстоювання своїх прав ситуація з правами людини і надалі залишатиметься незадовільною. Все означене вище повною мірою стосується і правової культури.

Україна сьогодні дуже зацікавлена в правовій соціалізації молодого громадянина, у формуванні в нього демократичної правової свідомості й культури, законслухняності, що обмежили б прояви крайнощів та радикалізму. Для цього потрібна відповідна молодіжна політика, яка б враховувала інтереси молоді і визначала шляхи визначення проблем. Формування правової культури не відбувалось і не може відбуватися стихійно. Воно має бути результатом активної діяльності суспільства, усіх його громадян, кожної особи.

Список використаних джерел

1. Антонович М. Правова культура українського народу в сфері прав людини: історичний розвиток та сучасний стан / М. Антонович // *Право України*. — 2003. — № 12. — С. 74—79.
2. Бебик В. М., Головатий М. Ф., Ребкало В. А. Політична культура сучасної молоді. — К.: А. Л. Д., 1996. — 112 с.
3. Бугаєвський І. Правова освіта як засіб формування правової культури молоді / І. Бугаєвський // *Військово-патріотичне виховання учнівської і студентської молоді: сучасні виклики та стратегії дій: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 21—22 квітня 2015 року)*. — Миколаїв: ОІППО, 2015. — С. 13—14.
4. Головченко В. В. Особливості формування правової культури молоді / В. В. Головченко // *Право України*. — 2004. — № 10. — С. 120—123.
5. Головченко В. В., Неліп Г. І., Неліп М. І. Правове виховання учнівської молоді: питання методології та методики — К.: Наукова думка, 1993. — 138 с.; Кейзеров Н. М. Политическая и правовая культура. Методологические проблемы. — М.: Юридическая лит-ра, 1983. — 231 с.; Менюк О. Правова культура в умовах розбудови незалежної України: поняття, структура. / О. Менюк // *Право України*. — 2001. — № 4. — С. 21—23.; Рабінович П. М. Основи загальної теорії права і держави: навч. посіб. Видання 5-е, зі змінами. — К.: Атіка, 2001. — 176 с.; Семитко Л. П., Русинов Р. К. Правовая культура / Л. П. Семитко, Р. К. Русинов // *Теория государства и права* / под ред. В. М. Корельского и Г. В. Л. Первалова. — М.: Издат. Группа ИНФРА-М-НОРМА, 1997. — 570 с.
6. Голосніченко І. Правосвідомість і правова культура у розбудові Української держави / І. Голосніченко // *Право України*. — 2005, № 4. — С. 24—25.
7. Горбунова Л. Роль правової освіти в утвердженні верховенства права / Л. Горбунова // *Право України*. — 2006, № 4. — С. 154—159.
8. Кельман М. С., Мурашин О. Г., Хома Н. Л. Загальна теорія держави і права. — Львів: Новий Світ, 2003. — 584 с.
9. Конох М., Хрідочкін А. Правова свідомість і правова культура студентської молоді у дзеркалі громадської думки // *Право України*. — 2006, № 3. — С. 82—86.
10. Кучеренко Т. А. Система правової освіти та виховання / Т. А. Кучеренко // *Виховна робота в школі*. — 2005. — № 11. — С. 8—12.
11. Паніна Н. Молодь України: структура цінностей, соціальне самопочуття та морально-психологічний стан за умов тотальної анемії / Н. Паніна // *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. — 2001, № 1. — С. 5—26.
12. Певцова Е. А. Современные дефинитивные подходы к правовой культуре и правовому сознанию / Е. А. Певцова // *Журнал российского права*. — 2004, № 3. — С. 70—81.
13. Третяк С. Правове забезпечення правової культури населення як умова створення основ громадянського суспільства / С. Третяк // *Право України*. — 2005, № 4. — С. 26—28.
14. Селиванов В. М. Право і влада суверенної України: методологічні аспекти: монографія. — К.: Ін Юре, 2002. — 724 с.
15. Хмелько В. Ставлення до прав людини дорослого населення України: деякі соціологічні дані / В. Хмелько // *Права людини в Україні: стан справ, проблеми, перспективи*. — К.: Вид. дім «КМ Академія», 2003. — С. 11—18.

References

1. Antonovich M. (2003). Pravova kultura ukrayinskogo narodu v sferi prav lyudini: istorichniy rozvitok ta suchasniy stan [Legal culture of the Ukrainian people in the field of human rights: historical development and modern state]. *Pravo Ukraini* Nr. 12, 74-79 [in Ukrainian].

2. Bebik V. M., Golovaty M. F., Rebkalo V. A. (1996). Politichna kultura suchasnoyi molodi [Political culture of modern youth]. Kyiv: A. L. D., 112 [in Ukrainian].
3. Buhaievskiy I. (2015). Pravova osvita yak zasib formuvannya pravovoyi kulturi molodi [Legal education as means of forming of legal culture of young people]. Theses of lectures of the Allukrainian scientific practical conference. Mykolayiv: OIPPO, 13-14 [in Ukrainian].
4. Golovchenko V. V. (2004). Osoblivosti formuvannya pravovoyi kulturi molodi [Features of forming of legal culture of young people]. Pravo Ukrayini Nr. 10, 120-123 [in Ukrainian].
5. Golovchenko V. V., Nelip G. I., Nelip M. I. (1993). Pravove viovannya uchnivskoyi molodi: pitannya metodologiyi ta metodiki [Legal education of student's young people: question of methodology]. Kyiv: Naukova dumka, 138 [in Ukrainian]; Keyzerov N. M. (1983). Politicheskaya i pravovaya kultura. Metodologicheskie problemy [Political and legal culture. Methodological problems]. Moscow: Yuridicheskaya lit-ra, 231 [in Russian]; Menyuk O. (2001). Pravova kultura v umovah rozbudovi nezalezhnoyi Ukrayini: ponyattya, struktura [Legal culture in the conditions of development of independent Ukraine: concept, structure]. Pravo Ukrayini Nr. 4, 21-23 [in Ukrainian]; Rabinovich P. M. (2001). Osnovi zagalnoyi teoriiy prava i derzhavi [Bases of general theory of right and state]. Train aid. Kyiv: Atika, 176 [in Ukrainian]; Semitko L. P., Rusinov R. K. (1997). Pravovaya kultura [Legal culture]. Teoriya gosudarstva i prava. Moscow: INFRA-M-NORMA, 570 [in Russian].
6. Golosnichenko I. (2005). Pravosvidomist i pravova kultura u rozbudovi Ukrayinskoyi derzhavi [Sense of justice and legal culture are in development of the Ukrainian state]. Pravo Ukrayini Nr. 4, 24-25 [in Ukrainian].
7. Gorbunova L. (2006). Rol pravovoyi osviti v utverdzhenni verhovenstva prava [A role of legal education is in claim of supremacy of right]. Pravo Ukrayini Nr. 4, 154-159 [in Ukrainian].
8. Kelman M. S., Murashin O. G., Homa N. L. (2003). Zagalna teoriya derzhavi i prava [General theory of the state and right]. Lviv: Noviy Svit, 584 [in Ukrainian].
9. Konoh M., Hridochkin A. (2006). Pravova svidomist i pravova kultura studentskoyi molodi u dzerkali gromadskoyi dumki [Legal consciousness and legal culture of student young people are in the mirror of public opinion]. Pravo Ukrayini Nr. 3, 82-86 [in Ukrainian].
10. Kucherenko T. A. (2005). Sistema pravovoyi osviti ta viovannya [System of legal education and education]. Vihovna robota v shkoli Nr. 11, 8-12 [in Ukrainian].
11. Panina N. (2001). Molod Ukrayini: struktura tsinnostey, sotsialne samopochuttya ta moralno-psihologichniy stan za umov totalnoyi anemiyi [Young people of Ukraine: structure of values, social feel and morally-psychological state at the terms of total anaemia]. Sotsiologiya: teoriya, metodi, marketing Nr. 1, 5-26 [in Ukrainian].
12. Pevtsova E. A. (2004). Sovremennyye definitivnyie podhody k pravovoy kulture i pravovomu soznaniyu [Modern definitive going near a legal culture and legal consciousness]. Zhurnal rossiyskogo prava Nr. 3, 70-81 [in Russian].
13. Tretyak S. (2005). Pravove zabezpechennya pravovoyi kulturi naseleennya yak umova stvorennya osnov gromadyanskogo suspilstva [Legal providing of legal culture of population as condition of creation of bases of civil society]. Pravo Ukrayini Nr. 4, 26-28 [in Ukrainian].
14. Selivanov V. M. (2002). Pravo i vlada suverennoyi Ukrayini: metodologichni aspekti [Right and power of sovereign Ukraine: methodological aspects]. Monograph. Kyiv: In Yure, 724 [in Ukrainian].
15. Hmelko V. (2003). Stavlennya do prav lyudini doroslogo naseleennya Ukrayini: deyaki sotsiologichni dani [Attitude toward human of adult population of Ukraine rights: some sociological data]. Prava lyudini v Ukrayini: stan sprav, problemi, perspektivi. Kyiv: Vid. dim «KM Akademiya», 11-18 [in Ukrainian].

Бугаевский И. И., Товстопят Н. А. Проблемы правового воспитания и правовой культуры молодежи в Украине

В статье раскрываются актуальные вопросы формирования правовой культуры молодежи и влияние на процесс системы правового воспитания. Анализируются проблемы влияния на социальное настроение молодежи уровня правового сознания и правовой культуры общества. Освещается зависимость правового сознания современной украинской молодежи от применения правовых механизмов ее регулирования в общеобразовательной и высшей школах, а также влияние общественных объединений, неправительственных правозащитных организаций, которые значительно убаыстряют формирование в Украине гражданского общества и способствуют активному правомерному поведению граждан в разных жизненных ситуациях.

Ключевые слова: Украина, правовое воспитание, образование, культура, молодежь, сознание, общество.

Buhaievskiy I., Tovstopyat M. Problems of legal education and legal culture of young people in Ukraine

The pressing questions of forming of legal culture of young people and influence on the process of the system of legal education open up in the article. The problems of influence on the social mood of young people of level of legal consciousness and legal culture of society are analysed. Dependence of legal consciousness of modern Ukrainian youth is illuminated on application of legal mechanisms of her adjusting in general and higher schools, and also influence of public associations, ungovernmental organizations that protect rights, considerably accelerate forming in Ukraine of civil society and assist active good behaviour of citizens in different vital situations.

Key words: Ukraine, legal education, education, culture, young people, consciousness, society.

Стаття надійшла до редколегії 24. 11. 2017